BILBAO ORAIN BERO GETA AMAR URTE

BILBAO'KO izparringijak diñuena

"Euzkadi"

"Nuestra fe nos ha salvado." Arakil'daf Luki'ren idazlanaren izenpurubu da aurr Geure zinisemenak gaitsatu gaur.

Eta itzoik, Goiko-Jauna gan zinisemen osua danokan emakume bijoztun batek idatzijak ezartza.

Gure eri txiki au, ba, areyuaren eraspian gixaldijak-gixaldi diraman aren, Goiko-Jauna'ren eskubak arduratsu zaindu ixan ei dau. Eta ordez, ludi osua dardaganan jarteko gai ixan diran bakaldeni altsubak-eta egun batetik besterako elnaita gogoz baten menpe jausita betiko deuseztuta geratu ixan ei dira.

Eta Goiko Jauna'k alatzez zaindu ta aldeztu ixan daben eri mate au, orain psixotafen menpe jausita betiko galtzekotan ez ebala zaindu ixango ute dau. Edo obe to esateko, oraingo aziskutik be, oraun arte zaindu ixan daben eskubak zaindu ta aldesuko dabela ainstuten dau.

Euzkotafak benetako zinisemendunak ei-gara. Eta benetako zinisemendunak garaiko, zinisemenaren kabitxuba dala dirudijan Euzkadi gure aberijaren soruona be, Goiko Jauna'ren aiken bako zuzentasunian itzaroten ei'dogu.

Eta gure egiztko zinisemena bide dalata zinisemen ofi geure laguntzarik zintztena lagun damotzagula, psixotafak soru ixan daben ekaitz aidi opetatik be, Euzkadi osuan gaizkatuko ei da. Beraz, guda onetatik be, geure zinisemenak gaizkatuko gaua.

"Tierra Vasca"

"El arma que más les Liere." Izenpuru onegaz asten dau lenengo idaslana.

Eta geyen zauriituten dabezan ikzilu ori ez da besterik, eurak psixotafak egin ixan dabezan eraillejia iguingazijen izpafa ludi-ziara edatzuz ikustiq baño.

Psixotafak egin ixan daberan eraillketak ixugafijal dira, ba. Eta batez be, Malaga'ra sartu zirenetik asiq, efi-alde aretan egin ixan dabezanak, neurifik atazkeak.

Orj dala ta, eurak egin ixan dabezan eraillketa iguingafijakaz iguinduta dagoralako-edo Malaga'n jazo ixan danik iz pafingijetarren-eta zabalduterik ez dabe gura.

Eurak egiten dabezan basatikerijakas totsatuta bixi dira psixotafak. Eta egin ixan dabezan basatikerijai ganera lufa botateko, psixotzia ez dan gustija erail egiten dabe. Bai dakije, ta ondo jakin be, eurak aginpidia lofin ixan daben efijetan orain afte irabazi ixan daben-eta, efitaren gorotza ixan dala. Eta beste au be b-e-lakije; gurendarj urtengo ba'lira be, zigofez aulduta lagu ixan daben efija euren aufka jagiko litzakijuena.

Eraiketa asko egin ixan dabe basatikeri geyegi agirijan imiñi. Eta orain bildu dira, eraillketa eta basatikerj ofeik ludi-ziaf edatuko etc-labezen bildur...

"Lan-Deya"

"Salario familiar. Legislación social en Bélgica." "Yon Kimu"ren idaslana izenpuru ofeikaz asten da.

Sendi-asnaritza'tzaz deragoyo. Eta aurzi onetan eredutzat agertuten dauan latefija, Belgika da.

Latefi aretan sendi'lauts i aranzu ondo eralduta dagusla ikusten da ikusj be. Lengipetuta e-lauke, ta sendi bakotzari seme bakotzeko oradalitzen dautsen lantsarrija, olantxe bananduten da.:

Lenengo semiarentzat, iljan 13 franco.
Bigarenarentzat, 20 frans.
Irugarenarentzat, 40 franco.
Laugarenarentzat, 70 franco.
Eta bostetik gorakuentzat, 100 franco.

Sem-asnisari edeiak benetan Belgika'n lagipetuta daukezanak.

"El Noticiero Bilbaino"

Gipuzkoa ta Araba'ko guda-oñetan gogoz deragitsoela diñue.

Cestafe ta Naiarete'ren aldeai'ak gu-"oin bi ofeik eustafen. gudarj asko gaiduten dabela diño. Efi-aldezlien suaga gogoz oldaftuten el-dautse, ba, ta gudjen aftian kaltiak-kalte egin.

Markina, Elbar eta Elgeta'n be, efi-dezlijak areyuen guda-ezijak esku gogorez rigofztau ei'ebezan.

Eta eguneroko ofurerai jafaubar, atzo be, Flandes'ko efeisimentuko gudari bat e-lidezlickanatu e'ean.

"El Liberal"

Oviedo'ko gudaketatzaz idarten dau lenengo ingoskija.

Atzo be, Asturias'ko uri'burubari oldaftu ixan eutsoela diño, eta "Villa Euzkadi" efi-aldezlien menpe jausi zala.

"Villa Euzkadi" gafantzj aundikua ei da ixan be. Eta bertan aftu ixan ebean etxiak be bardin.

Areyuak, La Rebolleda'ri oldaftu ixan e-ituan. Alperik oldaftu ixan ei-eban, baña, efi'aldezlien erantzunaz jufi-jota geratu ei zan-eta.

Burukaldi aretan, psixotafak 900 gudaritik gora galdu ixan ei'ebezan

"Euzkadi Roja"

"Cataluñya y el ejército popular." Izenpuru onegaz asten dau lenengo sefendako idaslana.

Cataluñya ta Euzkadi, bakotxa bere ikefijetan, alkafen kide jez agertuten dauz. Bijak azke ixateko gai diran efijak, eta bijak Gaztela'ren buztafijaren lokafijak ezagututen dabesenak.

Cataluñya'k, baña, psixotafen aufka jagijaz eta aufka iñardubaz loftuko dan gu-renda-bidez, katalufatafentzat gura daben azkatasuna loftuko dauala diño. Eta asmo ofegaz efi gudarottia sofiu dauala, katalufatafgustijak, Cataluñya'n aztituta aurkitzen diran alderdi gustijak osotuko daben gud-rozte bakafa.

Eta Euzkadi be, euzkotafgustijak ba nan daozan alderdi gustijetako gudarijaikin osotutako efi'gudarottia bafi litzakela diño.

"Euzko-Langile"

"Control" ausija bafiro be ondatu dala diño, Psixotafak, abefi askaltaziien kol dafkerija bide dala, euren nalmuskerijei el-dafaitse.

Guzufezko efiketa ofek oois afte iraun bfaf daben, iñaundutes dauz. E-psixotafen eten bako zemayakaz be zuzpertuter ez diran lateji askaltaziien koldafkerijaz afiituta geratuten da.

Jazoten d'anak jazo a be, baña, gurendeaz burestundukio diranak, geu, e-ildezlioik ixango garalako itzaropena agertuten dau. England eta Pantze erdi makal ikusten dauz ikusj be. "Controlaz" nai aipharik—diño—, etoi zifala betuta jufi biaf dala.

Euzko-amaren gixarte-lanak

Iñufitxuak

Maitasunak guztija al dau; maitasunak ez dau ezikiz eragutzen gustiakduna d-lako. Ona emen amaren ala amak berr semiaren gustija al dau, baita semiak be-re ginagan be. Ama-semien bijoztak lokafi azurg-gorez lotuta dagoz eta gurtija al dabe alkafegan. Gauzok egijak izanda, ba, baña, ugarijak dira gauf egunez bere semiak beres maite ez dabezan amak; geyago, amak iraten ez dakijen emakume ezkondubak. Beraugisilik eskonzten dan emakume gastiak lenengo ikasi biaf daben gauzea auxe da: AMA IXATEN. Ez semiak eukiten, semien egizko ama ixaten baño.

Iñufitxuak emoten dabe gai onetan era kutsi eredugafija. Iñufijak ama biurtu ba fio len, euren ego taiki ai nurgotubaz arkengogo egaldija egiten dabe; egaldijau emon eta jatsiten diranean, euren oin txikis atal aalka egotxuak urätsen dabez eta ap-pal amalasunes jantzizia. iñufitegijan saitzen dira. Amaitu ziran iñufitxo ama barijarentzat egaxaldijak; auferantzian dan gustija semientzat ixango da; bere amen baiak semiak aztia ixango da.

Eraikusi edefa iñufitxuak amaf damotzena: eraikusi edefa ta eredugafija.

Zenbat dira euskotafafitzan ezkontzean batera euren naikeri eguak, kale-saleketi "eguak, nagikeri eguak, burubak erakuntzen jafaitzeko gurari-eguak suztafez ebagi ta iñufitxuak lez ezkontzetxan bafuratzen diranak? Zorijonez asko eraikdikan, ba tez bere geure basefijetan; kalian ufija guak dira, baña, gauf zorijonez ba dira. Ofaitifio, ezn ukatu aldazbera goyazala; gaufko emakume gastiak ez dauke geure gurasauak euken bafu-sentzunik, etxealetassnik bez: gaufko emakumiak ezkontzatietan dala ez daus eartzen ezkontzean ren onderen gozuak baño eta jakiña, egijak bere amen gozual ez dautsela erantzuten ikustian, kikildu egin o'da eta bere biafkun asunak, bere amatasun biafkunak ankaz gora jaurtia erabagilen dau.

Amatasunak bere atez dakafzan biafkunak ugarijak dira ta astunak. Noskeraren mnifiagin txuntzu-mutxuka, etorkizuna argitzu ta alai agertu ondoren oruak eta mocruak agintzia gauza efera da. Baña etofkixunak bere gafaztasun ta atzekabe-zarantzakaz ukutzen dauskuntzan, gafaztasun ta atzekabioi aurpegi emon ta jasarpenez era matia ea da oien gauza efera.

Ama... iraki bafija judiratu daben ema kumia; gogo ta ashez, gorputz ta arimaz eraldiriko gixaixalziaren ardura estuba dauzkon amakumia. Gaiza aintzalgafija ema kumarentzat amaren mala altsura eltzia, baña gaztetzigafija bere abetzko igallja zaintzen ez dakijen ama.

Beraugafik afiatu dogu iñufitxuen bizikera. Euzkoamg gastaren lafkuna be-ri da: bere ixate guztija, bere adimen argiya, bere bijotz maitasuna, bere naimen sentotasuna ixaki bafijagan ezafi. Beraz ez dagijenak, edozeñen eskubtan seme-alchak itzi ta baterik bestera dabiztzan amak, ez dabe oartu amatasunak leporatu dautsen biafkon astuna; ez dabe oartu aberiak baño zerbait geyago diran seme alabien jaube dirala; ez dabe oartu jantzi, aliñatu ta zerbait irakastiar beste barik ez dabezela betetan euren seme alabakanako biafkunak. EZ DIRA OARTU BATEZ BERE EUREN SEME ALABEN ETORKIXUNA, EUZKADI'REN ZORIJONA euren eskubetan daudela. Ez dira oartu seme-alabadun emakume ezkondubak ez dirala euren buruben Jaube: DIRAN GUZTIJA SEME-ALABENTZAT DIRALA.

MAITE

TRATADU BARRIA?

Inglateřa ta Belgika jardunetan. Von Zeeland eta alemanen eskintzek.-"Nunbaiten lanean aztea beařeko da.-Beste izpařak.

Londres.—Belgika iñoren mende efu bage jausi ez daiten Ingelaterra bere berekin ezkintzeko gertu dago ta Bruselas'ekin aftu emonetan dogu.

Locarno itunben baña egiteko asmoa Ingelaterra'k azaldu eban asmoai, erantzunaz itsailaren amab'an Londres'en Belgika'k bildutako agiri bat aftu zan eta agiri ori-tan Belgika'k zer diñoanik iñori ez yako azaldu. Oraingo aftuemonok agiri ofen ondorenak dogus ausago.

Prantzia'k eta Rusia'k egin eben itunbenak kezkatsu jafi dauz belgikafak eta Belgika'ko Gobernu'ren aburuz itunben ofek Alemania-rale diran rexistafak indaftu egin dauz, paxisten eta komunisten aftean sortu daiken gudean Prantzia itunben ofen indafez komunisten gudan saftu egingo da ta.

Reichstag'en Hitler bera: Belgika'kin egiunea egiteko gertu egoala adieraso eban eta egiune ofetan alkafi guda zartadarik ez eutsela emongo ontzat aftuko eb-la. Van Zeeland Gobernu burua baña Hitler'en eskiñiki eskiñi jafi dogu ta Ingelaterra'ri laguntza berezia eskatuten dautso Belgika'rik iñork zapaldu ez dagian.

Hitler'ek Alemania'ren izenez Locarno'ko itunbena txafetsi ostean orain urte bete Prantzia'k eta Ingelaterra'k eskiñi eutsen laguntzak ez dau beteren.

Aftuemon onein bafi emon dau ausago Van Zeeland'ek Berlin'en eta Paris'en. Datofen ostean Londres'era daitenean Von Ribbentrop ordezkariak Locarno'ko itunbena txafesteko gertu dago.

Eden'ek Aldundi Nagusia'n bakearj eusteko zunbaittelik lantan aztea beařeko da ta adierazo dabenagu, Alemania'rj eskiñi baña egin eta asmo bafirik azaltzeko asmorik ez ei'dauka baña. Orain eskiñiak egitea Hitler'eri ei-yagoko. Eden'ek itzatik Belgika ta Ingelaterra aftuemonetan doguzala atara dabe batzuk.

Ingelaterra'k lateji gustien afteko itunbena zai dabena'en, Belgika'kin asi dabe-zan aftuemonak direla ta Alemania adi eutsiteta lortuko dau ta orixe yako porgafi Ingelaterra'ri.

Itunben ofen etorkixuna ta ondoren onak beste itunben zabalgaia egitea izango dira.

Ingelaterra'k bu-laki Europa Sartaldean edo Erdian gudea sortuko ba'litz, gudeoi zabalduko litzaleena ta zabaltze'k eragotziko ez leukiana.

Europa Sorkaldean eta Erdian bakearj eustea garantzi aund'ko da. Alemania'ren koloni-auzia erabagi daiken. Alemania Latef-Batza'ra biurtuko dauan eta gud-'ri kiluak gitxituteta lortuko eukean egiune edo itunbena nai leuke Ingelaterra'k.

Ames ofek egi biurtzea zail izango eta baña amesok egi biurtzen asteko bide dirala Ingelaterra'ren eta Belgika'ren aftuemonak uste dale.

"Civil" erdelitza dala - ta

Itz au "efi" euzkel ixenez euzkelbijauta ikusi dogu, eta egokija ez aiko be gizkijago ez deritzagula-ta, zer bait esatia otu yaku.

Aurenengo ta beñen "efi" euzkelitza "nacion" ikusteakoa da eta euzkelunak antxiña-antxiñatik onetarakoxe erabili dauana. "Euzkalefija" ixenergn ikusfena dazaiun edonok autortuko dauanen.

Ixen batek ikusfen bat baño ixan dadikela bai-aldigu, baña "efi" ixena zeindiña ixeteqafi, laf jatsitia deritzagu, beraz egoki ez.

¿Ordiaz zein erabiliko etc-dogu?

Lopez-Mendizabal'en izteqijak "uritaf", "guturitar" darabilaz, gure ustez egokijegi ez, beintzat notinaj ezari biar ez yakozgatan.

"Uri" darabilan gustafaya baña egokija deritzagu, "civil" itzak be zuztafai bardiña dau-ta guda ta eri gudari egin ixan dogun lez, uri ta eri aftu ta "urari" egin, baña ofen ufian biritan "r" gedifia esan biarian, euzkereak safi egin ei dauana iñardu, ta "r" bata dan tokijan "l" imiñi, aulan "ulari" civil ixan yo litzake.

Diñoguna ondo deritzagula, "Abastos civiles" "Ulari-orniketak" itzake.

Esan dodan gustijan zuzenetsigarri ez ete dan bilduta dot barruban, baña matasia artitzeko lain ez naz.

¿Dakijanak of-ziaf bai dira-ta, argiztuko ete-gauz?

TABIRATARA.

Mañari

AINGERUTXUA ZERURA.—Geure aftian ile bi inguru igarota, lengo barikuan igoo zan ertura Bilbao'taf Ane Mirren eunkel ixendun neskato polita Bilbao'taf Dunixi ta Arteaga'taf Salome senar-emazte aberkidien alabatxua.

"Umiak gorantz aingeruak egaz."

ERIJOTZAK.—Elexakuak afiutu, igaboriko astian il zan Belakoru'taf Kandi Gaona, 68 urtedun zala. Geyan bego.

Sendijari atsekabian laguntzen dautzagu, ildakoaren semia dan Juli aberride sintzuari batez-be.

Elexakuak igandian afiutu, astelen ata tsaldian il zan baña. Zugatzagoitia'taf Jokin, "Lusterijo" basetxeko etxaguna, 70 urtegaz. Jaunak zeruan euki begi.

Onen sendijari be atsekabian laguntzen dautzagu.

Alditxu-ontan, erijotzak, ertzak eta mertzak ataraten dituz emen. Ile bi ta erdi zen bafiqun ba, bata bestiaren orpitan zorizi jagun bestalderatu dira ta.

GEXUAK.—Oscrin'daf Kandi-, "Idartza"ko andera, egun ontan gexorik aurkitzen da. Osasuna opa.

"Kapana erdiko" Perderika larogei urtedun aurretxua be aste onetan ogeitik ixan biaf dau. Ari'i osatu, Perderika, izpaf-batzale ona be barazlugu ta.

AGURTU.—Igandian agurtu genduzan emen Biteri'taf Etopiñe ta Miren emakume begikoak.

Baña egubaztenian agurtu genduzan Asuaga'taf Julen, "Kirten" eta Itufbe'taf Josu, "Kirikiño" gudaloro gudari efimiak.

Garcia'taf Joseb gudari osa be, igaboriko astian emen egon zan.

Zintzunk ixan mutilak!...

IKURIÑAREN ONESPENA.—"Kirikiño" gudaloroko ikufiñaren onespena da lata. ile onetan edo urengoan (J. I.) eri ontan jai begiko bat ospatuko da. Ofetarako, gurutz biko ikufiñ edefa gertu dauzkogu ta.

Jai ori nos ixango dau, bere aldijan iragarriko da.

EDURA. — Igande goxian, gure aitz-sendi-jegijak oyal-zuriz edefto apaindu-ta agertu ziran. Astelen goxian bafiz. efi gustija zuri zuri egoan. Eskaratzeko leyotik begiratuta jedura dan politaI...

"Zeortu"ko Aurkene neskatotxuak etaiik, geure etxeko sutondoan jesafita g-tzalarik umearoko bertso zaf onetik abi-tu genduzan.

Edura datof menditik
Urkiola-ganetik
amak opletk labatik
afak ardaue zaragitik
amamak okelie lapikotik
aitak sagafak kumartitk.

Din-dan, din-dan, edufa etofi menditik, din-dan, din-dan, Urkiola'ganetik.

Sucurburuen laratzue
aren onduen burduntzije
sugaf-aftian koipe-ontutteko
solomue ta urdaije,
hukainkie ta pernile
¡abokadien gozue!
ondo dagoan gixontxu ofek
eztag e'uki iagume.

Din-dan, din dan. edufa etofi menditik, din-dan, din-dan. Urkiola ganetik.

Oñatik mendijetan euren biafkunak beztuten dabiltzazan gudarijak-ta, aurtengo edufari ain polita estautsoe erctziko... Oferi. eguski argija aiseingafijago ixango yake... Betof ba eguzki-argija...

Matariko

Gernika

GUDARI-ERES ZALIAK. — Loyola-guda Caldeko mutilen artean, adizkide onak dituguzala gan bearko.

Joan dan otsalaren gau baten, aparitako nengoala, ingi txatalixu baten idatzita gar auxe artu-neban:

"B. adizkide: Gaur bederatzinak inguruan etofiko gera lau lagun eres-taldetxo bat entzuten. Gero-arte, ba.

M."

Eta esan da egin: gau atan bederatzak jo ta laster, geure zurubian gora iru gudari morosko etozan euren untzedun oskin ta gusti.

Etofi aman mutilok eres-zeleak izan be, antza-ta, gure etxean gau atan entzun san eresaldia, goi eresaldia, auxe izan zan:

1'g. — "Danse macabre", Saint Saens.

2'g.—"Rapsodia húngara, 2'garena", Liszt'rena.

3'g. — "Parsifal aztitxu bat", Wagner.

4'g.—"Fidelio", Beethoven.

5'g.—"Cassation", Mozart.

6'g.—"L'apprenti sorcier", P. Dukas.

7'g. — "Euzko Abendearen Ereserja".

Azkenengo au, gustiok txapelak eskuan eta zutunik gifiala.

Geroztik, egun birik bein emen izan dogux iru eres-zale gudari onek: Mikelena, Beiztegi eta Bergaretxe, irurok elbarituak.

Bart, baña, gaur gudoñera joan bear ebela-ta beste gudari bi geyago batu yakezan eta gustiok batera ordu bi inguruan egon gi'a. "gramola" soñuan, bako-bakegn, gol-eregiz geure bijotzak ase-ase egin arte.

Gomutaki entzo lefo oneek betetan nagoan garayan, an izango dira neure iru lagunok gudoñean, izkiluak ezkuetan eta areriq eldera begiak zoti, Bolafietan, baña, bart geureen entmuniko eresi-gomuen oyartzunak iraungo dautse.

Atzoko eresiaz eurak entzuten ne-zon artean, artu bedle EGUNA malte onen bitsariez neure agurik analkofena, eta ozaunzen lenbaiden biurtzeko gurariri biotzetikoena.

BELU-MENDU.